

Wie zegt mij wie ik **ben**?

Foto: Shutterstock

Wij mensen vinden vaak nogal veel van onszelf. We hebben allerlei ideeën over hoe we eruit zien, hoe we presteren en wat we waard zijn. We vertellen voortdurend aan onszelf wie we zijn. En dat is ook niet zo vreemd: de wereld vertelt ons telkens dat wijzelf bepalen wie we zijn. Bovendien: als we het niet zelf doen, dan doet zij het wel voor ons. Jan Willem Janse vindt echter in de Bijbel een ander verhaal.

TEKST:
Jan Willem Janse

Eerlijk gezegd vind ik het nogal vermoeiend om voortdurend met mezelf bezig te moeten zijn. Het klinkt hartstikke goed: onafhankelijk zijn, zelfbewust. Maar in de praktijk kost het bijzonder veel energie. Liever ben ik gewoon. Zonder toevoegingen. Gewoon zijn. Net zoals God zichzelf (in Exodus 3:14) bekend maakt: Ik ben. Onmogelijk, zullen sommigen zeggen. Wij zijn God niet. Ik ben overtuigd dat het wel kan. Juist om diezelfde reden: wij zijn God niet, Hij is onze maker. Dat zal ik verder uitleggen.

In Hem zijn wij

Als we willen leren om gewoon 'te zijn' zullen we aandacht moeten besteden aan de verhouding tussen God en mens. Paulus spreekt hierover, wanneer hij aan het Griekse volk uitlegt wie God is: 'Wat u vereert zonder het te kennen, dat kom ik u verkondigen. De God die de wereld heeft gemaakt en alles wat er leeft, hij die over hemel en aarde heerst, woont niet in door mensenhanden gemaakte tempels. Hij laat zich ook niet bedienen door mensenhanden alsof er nog iets is dat hij nodig heeft, hij die zelf aan iedereen leven en adem en al het andere schenkt. Uit één mens heeft hij de hele mensheid gemaakt [...] Het was Gods bedoeling dat ze hem zouden zoeken en hem al tastend zouden kunnen vinden, aangezien hij van niemand van

ons ver weg is. Want in hem leven wij, bewegen wij en zijn wij. Of, zoals ook enkele van uw eigen dichters hebben gezegd: "Uit hem komen ook wij voort.'" (Handelingen 17: 23b-28, NBV). Kort gezegd sluit Paulus hiermee af: omdat God ons heeft gemaakt, vinden we onze identiteit in Hem. In Hem leven wij, bewegen wij en zijn wij. Ons eerste antwoord hebben we hiermee al te pakken: wie wij zijn wordt niet bepaald door onszelf of door de wereld om ons heen, maar God is Degene die ons identiteit geeft. Dat klinkt als een open deur. Maar waarom blijven we dan nog steeds zoveel moeite doen om zelf identiteit te vinden?

De verhouding is zoek

Om te begrijpen waar het misgaat in onze pogingen om zelf onze identiteit te bepalen, moeten we terug naar het begin: Genesis. De beschrijving van de

zondeval geeft ons waardevolle informatie over hoe de verhouding tussen God en mens is zoekgeraakt. We zien de slang (listig als hij is) in gesprek met de vrouw. De vrouw heeft net uitgelegd dat er één boom is waar Adam en zij geen vruchten van mogen eten, omdat ze dan zullen sterven. Hierop volgt het volgende antwoord in Genesis 3: 4-7 (HSV): 'Toen zei de slang tegen de vrouw: U zult zeker niet sterven. Maar God weet dat, op de dag dat u daarvan eet, uw ogen geopend zullen worden en dat u als God zult zijn, goed en kwaad kennend. En de vrouw zag dat die boom goed was om ervan te eten en dat hij een lust was voor het oog, ja, een boom die begerenswaardig was om er verstandig door te worden; en zij nam van zijn vrucht en at; en zij gaf ook wat aan haar man, die bij haar was, en hij at ervan. Toen werden de ogen van beiden geopend en zij merkten dat zij naakt waren. Zij vlochten vijgenbladeren samen en maakten voor zichzelf schorten.' Dit is het moment waarop de mens zelfbewust werd. De mens zag zichzelf en begon over zichzelf te oordelen. Schaamte ontstond. Adam en Eva bedekten hun naaktheid, want het voelde kwetsbaar om zichtbaar te zijn.

'In Hem leven wij, bewegen wij en zijn wij'

Bang voor het oordeel van de ander. Tot kort voor dit moment was het idee om te oordelen niet in hen opgekomen. Dat hoefde ook niet. Dat was Gods verantwoordelijkheid. Maar de mens koos ervoor om zichzelf groter voor te doen dan hij is, en zette zichzelf op de plaats van God. De verhouding raakte zoek.

Er is hoop

Het is een triest en bekend verhaal. De natuur van de mens is beschadigd. Ze mist haar doel, en dat is zonde. We zijn maar al te bekend met de dood. Maar hoe kan Paulus dan nog steeds zeggen: in Hem leven wij, bewegen wij en zijn wij? Daarvoor moeten we kijken naar Jezus. Paulus schrijft hierover aan een andere groep: 'Hij [Jezus Christus] die de gestalte van God had, hield zijn gelijkheid aan God niet vast, maar deed er afstand van. Hij nam de gestalte aan van een slaaf en werd gelijk aan een mens.' (Filippenzen 2: 6-7, NBV.)

Jezus deed hiermee precies het tegenovergestelde van wat de mens deed. Waar de mens zichzelf tot God maakte, deed Jezus afstand van zijn goddelijke rechten. Hij kwam naar de aarde om te laten zien hoe God het leven voor de mens had bedoeld. Hij ging zelfs nog verder: Hij werd slaaf. Om zo een mogelijkheid te creëren voor ons om opnieuw in onze bestemming

te komen: om gewoon mens te zijn, en te heersen over de schepping (zie Genesis 1: 26).

Sterven als oplossing

Het klinkt een beetje vreemd, maar waar de dood het gevolg was van de zonde, is het nu de oplossing. Allereerst biedt het lijden en sterven van Jezus de oplossing voor het oordeel dat op ons lag. Maar daarnaast spreekt de Bijbel ook over het sterven aan onszelf. Wat houdt dat in? Betekent het dat we slecht over onszelf moeten gaan denken?

Nee, dat betekent het niet. Het betekent dat we onze onafhankelijkheid opgeven. Dat we erkennen dat we alleen in Hem tot onze bestemming komen. Want nadat we zijn gestorven aan onszelf, staan we op in een nieuw leven. Het betekent ook dat wij het oordeel over onszelf loslaten en Zijn genade, Zijn liefde accepteren. Een voorbeeld: als ik geloof dat ik Gods liefde niet waard ben (dat is een oordeel dat ik over mijzelf uitspreek), kan ik Zijn liefde ook niet ontvangen. Pas wanneer ik het waardeoordeel over mijzelf loslaat, kan ik Gods liefde ontvangen.

Liefde ontvangen

Maar wat heeft 'liefde ontvangen' te maken met gewoon zijn? Het kernwoord hierbij is veiligheid. Onvoorwaardelijke liefde geeft veiligheid om

jezelf te kunnen zijn. Want wanneer liefde onvoorwaardelijk is, hoef je niet bang te zijn voor afwijzing (oordeel). Ervaar je die veiligheid echter niet? Dan heb je manieren nodig om jezelf te beschermen. Dat zie je ook bij Adam en Eva gebeuren als ze schorten maken van vijgenbladeren om zichzelf te beschermen. Ze oordelen over zichzelf, en als gevolg daarvan zijn ze ook bang voor Gods oordeel. De vrijheid om te reageren op Zijn liefdevolle uitnodiging om tevoorschijn te komen ervaren ze niet meer: ze verbergen zich (Genesis 3: 9-10). Dat is ook wat er met ons gebeurt. We verbergen ons bijvoorbeeld achter succes en ontnemen onze identiteit hieraan: ik ben succesvol. Of juist het tegenovergestelde: ik ben een faalhaas.

We kunnen ons ook verstoppen achter een masker: ik ben degene die altijd vrolijk is. En zo heb je zelf waarschijnlijk ook wel een aantal woorden dat je - misschien ongemerkt - over jezelf uitspreekt. Al deze identiteitsuitspraken bieden een schijnveiligheid. Ze geven een zekere mate van controle.

Vrij om te zijn

De uitdaging voor ons is om te buigen voor God. Om te erkennen dat alleen wat Hij over ons zegt werkelijk waar is. Elke gedachte die wij over onszelf hebben mogen we dan ook aan Zijn waarheid toetsen. Romeinen 12: 2-3 (NBV) zegt hierover: 'U moet uzelf niet aanpassen aan deze wereld, maar veranderen door uw gezindheid te vernieuwen, om zo te ontdekken wat God van u wil en wat goed, volmaakt en hem welgevallig is. Met een beroep op de genade die mij geschonken is, zeg ik u allen dat u zichzelf niet hoger moet aanslaan dan u kunt verantwoorden,

'Wanneer liefde onvoorwaardelijk is, hoef je niet bang te zijn voor afwijzing'

maar verstandig over uzelf moet denken. Denk overeenkomstig het geloof, dat is de maatstaf die God u heeft gegeven.' En hoe spannend het ook is om de controle los te laten, we mogen leren dat God te vertrouwen is.

Een gebed dat we hierover kunnen bidden is:

'Heer, leer me Uw liefde ontvangen, zodat ik U leer vertrouwen en de controle los mag laten. Wat U zegt over mij is waar. En Uw woord zegt dat wie in Christus zijn niet meer worden geoordeeld (Romeinen 8:1). Uw liefde is onvoorwaardelijk beschikbaar voor mij. Ik ben geliefd door U. Ik ben in U.'

Leestip:

Dr. Henry Cloud, *4 stappen naar een sterke identiteit*. Almere: Coconut (COCON Uitgaven & Training) 2009.

Jan Willem Janse (1990) gaat op zoek naar de kern. Als communicatieadviseur en -coach helpt hij mensen en organisaties om werkelijke verbinding te krijgen. Met zichzelf, met elkaar en met doelgroepen. Vanuit zijn deelname aan het 7Life netwerk coacht hij mensen en teams in identiteits-gedreven communicatie. Voor meer informatie: www.werkelijkeverbinding.nl.